

GJELDS- BREVET

Slett U-landsgjelda

nr.2, 2014

Innhold: 2: «The stars are aligned...» 3: **Nyheter** 4-5: ☺ og ☹ møter FNs nye utviklingsmål 6: «Last chance for good news» 8-10: Norges rolle på veien til Addis Ababa 11-12: **Gjeldskriser på repeat** 13-14: Zambias gjeldskrise 15-16: **Sårbare øystater trenger gjeldsslette for å betale for klimaendringer** 17-18: Mål uten mening? 19-23: **Bilder fra SLUG sitt 20-års jubileum**

s.3

s.13

s.15

s.19

**HVORDAN SKAL
VI FINANSIERE
FREMTIDEN?**

«The stars are aligned...»

...for the world to take historic action to transform lives and protect the planet». Slik begynner Ban Ki-moon den ferske rapporten han har skrevet om de nye utviklingsmålene. Ban bruker store ord når han skal beskrive FN-prosessene i 2015, og han er ikke alene. Det kan nesten virke som om hele verden gleder seg til året der alt kan skje, der vi bestemmer oss for å utrydde fattigdom en gang for alle, skaper rettfærdige økonomiske strukturer og løser klimakrisen. En etter en skal globale internasjonale konferanser forsøke å skape enighet om global utvikling: Finansiering for utvikling i Addis Abeba i juli, nye bærekraftige utviklingsmål i New York i september, og klimaavtalen som forhandles om i Paris i desember.

Men alt er ikke bare fryd og gammen. De siste månedene før jul har FNs medlemsland begynt forberedelsene til forhandlingsrundene som begynner rett etter nyttår, og det er tydelig at gjeld vil være en tøff nøtt for FNs medlemsland å bli enige om. I høst har nemlig G77 (134 utviklingsland) og Kina med Argentina i spissen fått flertall for en historisk resolusjon for et juridisk rammeverk for å løse gjeldskriser. Dette rammeverket skal forhandles om til våren, og det er fryktet at store land som USA, Frankrike og Storbritannia vil nekte å delta i forhandlingene. Mange medlemsland er nå redde for at de steile frontene i resolusjonsforhandlingene i Generalforsamlingen vil spre seg over til FfD-forhandlingene, og at konferansen i Addis Abeba vil stå og falle på hvorvidt et omforent forslag til å løse gjeldskriser kommer på bordet. Hva norske myndigheter mener om denne prosessen kan du lese om på side 8 der Maria har intervjuet Jon-Åge Øyslebø og Ingrid Mikelsen i UD

som har ansvaret for FfD-forhandlingene og gjeldsspørsmål.

«Hvis man ikke enes om noe konkret i Addis vil målene for bærekraftig utvikling som skal vedtas i New York to måneder senere være et tomt skall,» sier Barry Herman fra New School på side 6. Han er bekymret for tilstanden til det internasjonale samfunnets evne til å samarbeide, og mener 2015 er siste sjanse til å få gode nyheter fra globale forhandlingsrunder. Lykkes ikke disse forhandlingene har vi ikke mye igjen å håpe på. Men ikke alle er like gira på internasjonale globale mål og standarder for utvikling. «Kanskje er utviklingsmål mer skadelig enn nyttig?» spør Ingrid Harvold Kvangraven fra samme universitet, på side 17.

Dette Gjeldsbrevet skal guide deg gjennom jungelen av globale prosesser som skjer i 2015, med fokus på de finansielle avtalene som må komme i havn. For å gi deg en oversikt over hva som står på spill har vi hentet inn innspill fra eksperter på området: Gail Hurley fra UNDP, Kristina Frøberg fra Forum for Utvikling og Miljø, Tim Jones fra SLUGs søsterorganisasjon Jubilee Debt Campaign i Storbritannia og Geoffrey Chongo fra Jesuit Center for Theological Reflection i Zambia har alle bidratt med sine tanker om hvorfor (og hvordan) verdenssamfunnet må bruke 2015 på å finne nye måter å løse strukturelle årsaker til fattigdom og ulikhet på.

God lesning og godt nyttår!

Celine Ekelund

Nyheter

Årsmøtene i Verdensbanken og IMF 2014

6.-12. oktober var Washington DC nok en gang full av finansministre, utenriksministre og sivilsamfunn fra hele verden. Verdensbanken og Pengefondet (IMF) avholdt sine syttiende årsmøter, og SLUG var representert sammen med Redd Barna og Forum. Høyt på dagsorden sto finansiering av de nye utviklingsmålene, den nye FN-resolusjonen for et nytt ram-

meverk for gjeldskriser og nye sikringsmekanismer for Verdensbankens utlån.

ForUM, Redd Barna og SLUG møtte de nordisk-baltiske styremedlemmene i Verdensbanken og Pengefondet. Du kan lese brevet til den nordisk-baltiske styrerepresentanten i IMF [her](#) og brevet til den nordisk-baltiske styrerepresentanten i Verdensbanken [her](#).

Utviklingslandene fikk igjennom historisk resolusjon i FN

9. september 2014 stemte FNs Generalforsamling for et banebrytende forslag for opprettelsen av et rettslig rammeverk for å løse gjeldskriser. Resolusjonen ble fremmet på vegne av G-77 og Kina, og ble vedtatt med et flertall på hele 124 land i Generalforsamlingen. 11 land stemte imot, inkludert USA, Storbritannia og Tyskland, mens 41 land stemte blankt, deriblant Norge.

«Det er oppsiktsvekkende og et brudd med Norges linje at vi ikke støttet utviklingslandene i denne saken» sier Gina Ekholt, daglig leder i SLUG.

Resolusjonen er et gjennombrudd i arbeidet for mer rettferdige løsninger for land i gjeldskrise og er et første steg på veien mot en uavhengig gjeldslettemekanisme. Det forventes at det vil bli harde forhandlinger om det nye rammeverket, som skal være ferdig innen september 2015.

Tar opp lån for å redde liv

5000 mennesker har mistet livet til Ebola-epidemien de siste månedene, men det internasjonale samfunnet har sviktet i sin økonomiske støtte til sykehus, leger og medisiner. Det internasjonale pengefondet (IMF) ga i september lån til de kriserammede landene for å dekke inn underskuddet, men USAs finansminister Jacob Lew har tenkt i andre baner: I november ba han IMF om å gi 100 millioner dollar (677 millioner kroner) i gjeldsslette til Sierra Leone, Liberia og Guinea for å styrke den økonomiske kapasiteten for å takle kampen mot Ebola. Dette er et krav norsk gjeldsbevegelse vil at Norge skal støtte, og i slutten av november sendte Kirkens Nødhjelp, Plan Norge og SLUG brev til Finansminister Siv Jensen, der vi ba om at Norge støtter USAs forslag om å gi gjeldsslette gjennom IMF til de Ebola-rammede landene.

[Les brevet her](#)

Verdensbankens «grand tour» møter motstand

De siste månedene har Verdensbanken reist rundt i verden for å samle innspill til forslaget for nye retningslinjene for utlån, men utkastet har møtt sterk motstand og protestaksjoner verden over.

– En utvanning av Verdensbankens sikringsmekanismer og ren ansvarsfraskrivelse fra bankens side, advarer Gina Ekholt, daglig leder i SLUG.

Når land låner penger av Verdensbanken må en lang rekke sikringsmekanismer være på plass for at ikke prosjektene skal ha negative miljømessige, sosiale eller økonomiske konsekvenser.

Med innspill fra sivilsamfunn og medlemsland skal Verdensbanken nå reformere sikringsmekanismene for å få på plass det de kaller et mer effektivt, konkurransedyktig og anvendelig sett med regler. Da en Verdensbank-ansatt i sommer lekket det hemmelige utkastet mottok banken en strøm med kritikk fra sivilsamfunnsorganisasjoner verden over. De nye retningslinjene er en utvanning av de gamle, som sivilsamfunnsorganisasjoner har jobbet hardt for å få på plass de siste 20-30 årene.

[Les brevet fra nordiske organisasjoner her](#)

😊 og ☹️ møter FNs nye utviklingsmål

Er du ikke helt oppdatert på arbeidet med de nye utviklingsmålene? Kristina Fröberg fra Forum for Utvikling og Miljø gir deg en oppdatering på FNs arbeid i 2014 og utfordringene vi må jobbe med i 2015.

Tekst: Kristina Fröberg
Rådgiver i Forum for
Utvikling og Miljø

De to siste årene har FNs Open Working Group (OWG), en gruppe i FN som består av nesten 100 land, laget et forslag til 17 nye bærekraftige utviklingsmål og 169 delmål. I løpet av 2015 kan dette dokumentet bli til verdenssamfunnets nye strategi for å utrydde fattigdom og skape bærekraftig utvikling. Her er noen av de mest fremtredende resultatene fra OWG-dokumentet som kan forme fremtidens utviklingsagenda: ►

Ban Ki-Moon i Generalforsamlingen

Foto: UN Photo

😊 Positive sider

- Tiltak for å bekjempe *klimaendringene* er beholdt som et eget mål og integreres i hele dokumentet, til tross for at dette har vært svært omstridt.
- Å redusere *ulikheter* i og mellom land beholdes som et klart og separat mål.
- Til tross for sterk motstand fra flere land, inkluderes delmål om *fredfulle samfunn, godt styresett og grunnleggende friheter*.
- Teksten som introduserer alle målene har et sterkt språk om *menneskerettigheter* og refererer til tidligere vedtatte konvensjoner.
- Sosiale beskyttelsessystemer, som universell dekning av *helsetjenester* og tilgang til medisiner og vaksiner, er inkludert i forslaget.
- Det finnes flere delmål på *handel* som har betydning for utviklingsland, blant annet om å fjerne landbrukseksportsubsidier og tollfri og kvotefri markedsadgang for de minst utviklede landene.
- Det finnes et delmål om å bistå utviklingsland i å *oppnå bærekraftige gjeldsbyrder* gjennom å samordne politikk for gjeldssanering og gjeldsslette.
- Følgende mål er tydelig i tråd med forslag fra organisasjoner: Å bekjempe sult, sikre inkluderende og likeverdig utdanning for alle, sikre et sunt liv for alle, samt å beskytte og gjenopprette havressurser, biologisk mangfold og økosystemer.

☹ Negative sider

- Målet om å fremme økonomisk vekst tar *ikke hensyn til de miljømessige eller sosiale dimensjonene* av bærekraft i delmålene. Dette betyr at menneskerettigheter og miljø er utelatt når det gjelder vekst. Det er en stor risiko for at dette målet vil motvirke de andre målene.
- Det finnes *ingen delmål for å holde selskaper* ansvarlige for deres innvirkning på menneskerettigheter eller miljø, eller for å rapportere om dette.
- Det finnes *ingen delmål for å redusere eller måle ulikhet* (i inntekt og formue) mellom de rikeste og de fattigste delene av befolkningen. Mange institusjoner og frivillige organisasjoner har påpekt at det ikke vil være mulig å nå målene dersom ikke de enorme forskjellene reduseres.
- Det er *ingen delmål for felles tiltak for å redusere ulovlig kapitalflukt og skatteunndragelser*, noe som er avgjørende for å finansiere målene. Det finnes et delmål for å redusere ulovlige kapitalstrømmer og våpenoverføringer, men dette inkluderer ingen felles tiltak.
- Delmålene *referersjelden til menneskerettighetene*.
- Til sist er det *ingen anbefalinger om en mekanisme som skal følge opp resultatene*.

Som oversikten viser er det fortsatt mye å ta tak i for sivilsamfunnet og andre aktører som ønsker seg ambisiøse mål for fremtiden. Delmålet om gjeld er et eksempel på kompromisser som er blitt inngått, og manglende vilje til å ta tak i strukturelle problemstillinger. Sivilsamfunnet og en rekke utviklingsland mener at dette delmålet må være tydeligere på konkrete tiltak. ForUM og SLUG ønsker indikatorer som måler gjeldsbærekraft basert på muligheten å oppfylle menneskerettigheter, og som vurderer hvor langt land har kommet i å anvende UNCTADS prinsipper for ansvarlige lån, foreta gjeldsrevisjoner, og med å danne en uavhengig gjeldslettemekanisme.

Det blir særlig viktig at sivilsamfunn arbeider aktivt for å få en god tekst på gjeld i forhandlingene om Finansiering for utvikling (FfD) som holdes parallelt med forhandlingene om målene våren 2015. Resultatet fra forhandlingene i FfD skal nemlig også reflekteres i de endelige målene som skal vedtas i september 2015.

SLUG og Forum bidrar med skriftlige og muntlige innspill til forhandlingene om nye bærekraftige utviklingsmål og Finansiering for utvikling til politisk ledelse i Utenriksdepartementet, Finansdepartementet og gjennom globale nettverk som Beyond 2015. Les rapporter fra møter i FN i New York på www.forumfor.no og www.slug.no.

«Last chance for good news»

Det langvarige engasjement for globalt samarbeid er døende, i følge Barry Herman, foreleser i International Affairs ved New School i New York og seniorrådgiver for Finansiering for utvikling.

Tekst: Barry Herman

Foreleser i International Affairs ved New School i New York og seniorrådgiver for Finansiering for utvikling.

Et halvt århundre har gått siden rike land skapte et system av internasjonale institusjoner og samarbeidsordninger for å hjelpe fattige land utvikle økonomiske strukturer og sosial politikk. Da den kalde krigen tok slutt var de strategiske grunnene for utviklingsstøtte foreldet, og i dag har samarbeidet tatt en ny form: Mange utviklingsland konkurrerer med rike land om jobber, investerer store pengesummer over hele verden, finansierer egne

utviklingsprogrammer, og er mindre og mindre overbevist om at rike land har svaret på økonomiske, sosiale og miljømessige problemer. Likevel har ikke rike land gitt fra seg ledertrøyen, og utviklingsland har derfor begynt å lage komplementære internasjonale institusjoner og nettverk slik at de er mindre avhengige av de tradisjonelle strukturene.

Fraværet av nye, substansielle avtaler i internasjonale forhandlinger er et annet tegn på svekket globalt samarbeid. Stater ser ikke ut til å være i stand til å gjøre noe mer enn å bekrefte gamle forpliktelsene som fortsatt ikke er innfridd. På noen områder, slik som prosessen for å løse gjeldskriser, er diskusjonene veldig ladet og man er langt fra konsensus, uavhengig av om samtalen foregår i Det internasjonale pengefondet (IMF) eller FN. ►

Tre internasjonale møter i 2015 gir likevel en mulighet til å få internasjonalt samarbeid tilbake på sporet, eller kanskje inn på et nytt spor som passer bedre med det økonomiske landskapet vi befinner oss i. De tre prosessene er den internasjonale konferansen for Finansiering for utvikling (FfD) i Addis Abeba i juli, høynivåmøtet i FN for å vedta de nye bærekraftige utviklingsmålene i New York i september, og klimaforhandlingene i Paris i desember.

Håpet er at FfD-konferansen vil vise vei for de andre møtene. Møtet i Addis er et oppfølgingsmøte fra 2002 som en gruppe latinamerikanske representanter i FN initierte allerede i 1997. De fikk raskt selskap av representanter fra Øst-Asia som var rammet av den asiatiske finanskrisen, og senere av afrikanske og andre asiatiske landrepresentanter, USA, Canada, Japan og Europa. IMF, Verdensbanken og WTO så en anledning til å skape et nytt forum for utvikling i FN, der offentlig sektor, privat sektor og sivilsamfunn kunne møtes, lytte til hverandre og samarbeide. Da konferansen ble avholdt i Monterrey i Mexico i 2002 var det allerede en «spirit of Monterrey» og en Monterrey konsensus som inneholdt (i et svært forsiktig språk) et sett av faktiske forpliktelser for å adressere problemer knyttet til styresett i de internasjonale finansinstitusjonene, bistandseffektivitet, forhandlingene om en ny handelsagenda, anti-korrupsjonsarbeid og skatt.

Utfordringen er å gjenskape ånden fra Monterrey, samtidig som dagens forståelse av internasjonalt partnerskap må gjenspeiles i prosessen. For å få til dette må de ulike landene uttrykke vilje til å prøve nye tilnærminger og ta noen sjanser for det globale fellesskapets beste. Vil rike land og utviklingsland gå inn i en oppriktig dialog om praktiske forslag? Vil internasjonale institusjoner vurdere måter de kan omstille seg på for å bli mer attraktive for utviklingsland?

Norge er godt posisjonert for å møte denne utfordringen. Den norske ambassadøren Geir O. Pedersen er en av to tilretteleggere for forberedelsene til konferansen, og sammen med sin partner, ambassadør George Talbot fra Guyana skal han skape et effektivt samarbeid på mellomstatlig nivå. Dette arbeidet kan suppleres av SLUG og sivilsamfunnets innspill til forhandlingene. Myndigheter må anerkjenne hvor mye sivilsamfunnsorganisasjoner faktisk arbeider for enighet rundt gode avtaler og forpliktelser i Addis. Hvis man ikke enes om noe konkret i Addis vil målene for bærekraftig utvikling som skal vedtas i New York to måneder senere være et tomt skall. Det vil også være mye bedre for representantene om de kan reise til klimaforhandlingene i Paris med en følelse av at de faktisk kan samarbeide effektivt, og videreføre fremdriften som forhåpentligvis skapes i Addis.

Oversatt av Gina Ekholt.

Norges rolle på veien til Addis Ababa

For Jon-Åge Øyslebø i Utenriksdepartementet blir 2015 et travelt år. Han har nemlig ansvar for koordineringen av de norske posisjonene i forhandlingene om sluttokumentet til Finansiering for utvikling. Vi tok en prat med ham og hans kollega Ingrid Mikelsen om forventninger, utfordringer og muligheter.

Tekst: Maria Dyveke Styve
politisk rådgiver i SLUG

Norge og Guyana har fått i oppgave å lede FN-arbeidet med den tredje Finansiering for utvikling (FfD) – konferansen som vil bli avholdt i Addis Ababa i Etiopia i juli 2015. Her skal FNs medlemsland bli enige om hvordan utviklingsarbeid skal finansieres i fremtiden. Hva vil være Norges hovedprioriteringer i FfD-arbeidet mot konferansen i Addis Ababa i 2015?

– Gitt Norges erfaring fra både Olje for utvikling- og Skatt for utvikling-programmene er det naturlig at vi legger vekt på hvordan utviklingsland kan øke egne inntekter gjennom nasjonal ressursmobilisering, i nært samarbeid med og mellom bilaterale og multilaterale partnere. Relevant skattelovgivning, effektive og kompetente skatteadministrasjoner og internasjonalt skattesamarbeid er viktige elementer for å nå dette målet, sier Øyslebø.

Hva med kapitalflukt?

– Det er også et mål for Norge å redusere ulovlig kapitalflyt, som tapper utviklingsland for det mangedobbelte av bistanden hvert år. Ulovlig kapitalflyt er også til skade for nasjonal næringsutvikling og for internasjonale selskaper som ønsker å følge spillereglene. Konferansen kan bidra til at eksisterende mekanismer for økt finansiell åpenhet får en mer global dekning. Utviklingslandene må trekkes inn i utformingen av et slikt utvidet rammeverk for å sikre at også de drar nytte av ordningene.

Vi har deltatt på et par toppmøter i Washington og FN, og et av kravene som går igjen fra utviklingsland dreier seg om at nasjonal ressursmobilisering ikke er nok, det kreves også midler fra rike land. Hvordan forholder Norge seg til disse innspillene?

– Norge vil også bekrefte 0,7%-målet for bistand, og arbeide for at så mange som mulig gjør det. Vi ønsker dessuten at konferansen bidrar til at en større andel av ODA (Official Development Assistance) går til de fattigste og mest sårbare landene. Og vi vil arbeide for at likestillingshensyn er godt reflektert i sluttokumentet fra konferansen.

Skatt, bistand og kapitalflukt er viktige arbeidsområder for å finansiere utvikling. De siste årene har Norge støttet flere gjeldsprosjekter i FN-konferansen om handel og utvikling (UNCTAD), om både retningslinjer for ansvarlig utlån og en ny gjeldsslettemekanisme. FNs Generalforsamling vedtok i september 2014 å arbeide for et rettslig rammeverk for å løse gjeldskriser, på initiativ fra utviklingslandene gjennom G-77. Hva håper Norge at kommer med som formuleringer på gjeld i sluttokumentet?

– De pågående forhandlingene i New York om en egen resolusjon om et multilateralt rettslig bindende rammeverk for gjeldsrestrukturering vil trolig legge føringer

for hva man kan forvente av forpliktelser på gjeld. Det er langt i fra sikkert at man vil komme til enighet på dette området, da interessene er motstridende og holdningene delvis uforsonlige, sier Mikelsen.

Hva vil Norge gjøre?

– Norge vil forsøke å bidra til konsensus. En konsensus kan muligens etableres rundt enighet om konkrete retningslinjer for håndtering av framtidige gjeldskriser. Per i dag er imidlertid forhandlingsklimaet såpass «surt» at utfallet er høyst usikkert.

På hvilken måte kan det pågående arbeidet med en ny gjeldsslettemekanisme i UNCTAD og gjennom resolusjonen i FNs Generalforsamling brukes som innspill i FfD-prosessen?

– Dette vil avhenge av hvordan prosessen i Generalforsamlingen tar form. For tiden er rammebetingelsene for en konstruktiv prosess ikke spesielt gode. Dersom man klarer å snu denne trenden, og bygge på et minste felles multiplum, kan Addis Abeba konferansen forankre videre arbeid med internasjonale retningslinjer for gjeldsrestrukturering. Det er imidlertid usikkert om man kommer til en slik enighet, og det er også usikkert om medlemslandene ønsker en klar link mellom resolusjonen i Generalforsamlingen og FfD-prosessen, sier Mikelsen.

Gjeldsarbeidet i FN er bare ett område der frontene er steile mellom utviklingsland og rike land. Hvor tror dere de vanskeligste politiske skillelinjene vil være under forhandlingene?

– Forhandlinger dreier seg alltid om å gi og ta. Og om å se muligheter. Samtidig vil alle parter alltid ha et mer eller mindre definert handlingsrom de kan bevege seg innenfor. Utfordringen blir å finne de områdene der disse handlingsrommene overlapper. Jeg opplever at det i ►

Foto: Privat

Jon-Åge Øyslebø

New York er en genuin vilje til å komme frem til en felles forståelse av mulighetene. Å grave seg ned i skyttergraver bak steile fronter er ikke noen konstruktiv tilnærming til denne viktige prosessen, sier Øyslebø.

Organisasjonsmiljøet i Norge har allerede engasjert seg sterkt i FfD-prosessen. Hvordan kan sivilsamfunnet i Norge og internasjonalt spille en best mulig rolle i prosessen?

Prosjektnettverket som er etablert, med deltakelse både fra ulike fagmiljøer i UD og fra andre departementer og institusjoner, er takknemlig for de koordinerte innspill som allerede er kommet fra norske sivilsamfunnsorganisasjoner. Disse er nyttige i utforming av norske posisjoner og prioriteringer. Vi håper på kunne fortsette en god dialog etter hvert som de reelle forhandlingene kommer i gang. Representanter fra sivilt samfunn deltok for øvrig aktivt i diskusjonene i New York i november, både fra salen og som paneldeltakere. Det er veldig bra.

Hva blir de viktigste datoene for sivilsamfunn å komme med innspill frem mot juli 2015?

I første uken av mars 2015 er det satt av en full dag til konsultasjoner med sivilt samfunn i New York. Fra UD's

side vil vi dele den informasjon vi måtte få om dette med det norske miljøet. Ellers blir det forhandlingsrunder om sluttokument i slutten av januar, midten av april og midten av juni. Det er naturlig å ha kontakt i forkant av disse rundene.

Utviklingsland har advart om at hvis ikke resultatet blir godt nok fra FfD-prosessen, så vil de ikke samarbeide om de nye bærekraftsmålene. Er det mye som står og faller på FfD-konferansen?

Konferansen forventes å gi viktige signaler til høynivå-møtet om nye bærekraftsmål i september neste år, som også vil være relevante for COP 21 i Paris i desember. Sluttokumentet skal være omforent og et resultat av mellomstatlige forhandlinger. Jeg tror alle er klar over at tid er en knapphetsfaktor her – substansdiskusjonene har begynt først nylig. Det vil nok derfor være viktig å ha et realistisk forhold til hva som er mulig å oppnå i løpet av de gjenstående månedene. Min opplevelse fra miljøet i New York er at alle er innstilt på å samarbeide for å få dette til, avslutter Øyslebø.

Foto: Owen Fuller/Flickr

Gjeldskriser på repeat

Tekst: Tim Jones
Jubilee Debt Campaign UK

Mange trodde gjeldskrisen ble løst da de fattigste landene fikk gjelden sin slettet på 2000-tallet. Siden da har utviklingslandenes gjeld økt kraftig, og våre kollegaer i England har undersøkt om vi kan være på vei mot en ny runde gjeldskriser. Tim Jones fra Jubilee Debt Campaign UK rapporterer.

Jubilee 2000-kampanjen krevde ikke bare gjeldsslette for fattige land, men også tiltak for å hindre nye gjeldskriser. Selv om de fattigste landene til sammen har fått \$130 milliarder i gjeldsslette, er andre land fortsatt dypt forgjeldet, som for eksempel Jamaica, Filippinene og El Salvador, og lite er blitt gjort for å regulere utlån for å hindre at nye gjeldskriser oppstår.

Gjeldskriser som gjentar seg er ikke noe som bare skjer i fattige land. Over de siste 40 årene har manglende regulering av utlån ført til ødeleggende gjeldskriser på tvers av kontinentene. De latin-amerikanske og afrikanske gjeldskrisene på 1980- og 1990-tallet ble etterfulgt av Asia-krisen på slutten av 1990-tal-

let, Russlands og Argentinas konkurser ved århundreskiftet og den europeiske gjeldskrisen på slutten av 2000-tallet.

Siden finanskrisen begynte i 2008 har det vært en nedgang i utlån til rike land, spesielt i Europa. Men krisen har også ført til en lånefest i det globale Sør, og utenlandske lån til lavinntektsland økte med 75 prosent mellom 2008 og 2012. Lån til stater sør for Sahara ble mer enn doblet i samme periode.

Det er tre hovedgrunner til denne lånefesten. For det første så har vestlige regjeringer økt andelen av «bistand» som de gir som lån, enten direkte, eller gjennom utlånere som Verdensbanken og Den afrikanske utviklingsbanken. For det andre har det vært en økning i utlån fra ikke-vestlige land, som Kina og India. For det tredje så har lave rentesatser i USA, Europa og Japan betydd at private banker kan låne billig i rike land for så å låne ut med høyere renter til det globale Sør. Jo lavere rentesatsene er i rike land, jo mer gjør bankene nettopp dette.

Kan lånefesten føre til en ny gjeldskrise?

IMF og Verdensbanken gjør prognoser for fremtidige gjeldsbetalinger for fattige land. Ved å bruke disse analysene så har Jubilee Debt Campaign UK regnet ut at en fjerdedel av landene vil ha en betydelig økning i gjeldsbetaling over de neste ti årene. Dette gjelder for blant ►

annet Ghana, Bhutan, Kameroun, Comoros, Etiopia, Haiti, Rwanda, Senegal, Tanzania, Togo og Zambia.

Disse prognosene antar at landene har høy økonomisk vekst, men IMF og Verdensbanken bruker også et annet scenario, der disse landene opplever ett stort økonomisk sjokk i løpet av det neste tiåret, som for eksempel en devaluering av valutaen. Basert på denne antagelsen, vil 60 prosent av fattige land oppleve en betydelig økning i sine gjeldsbetalinger. Jubilee Debt Campaign UK brukte Verdensbanken og IMF's tall til å utarbeide et tredje scenario, der de økonomiske vekstratene er lavere enn det IMF anslår. Under denne antagelsen, vil hele to tredjedeler av lavinntektsland oppleve en betydelig økning i sine gjeldsbetalinger.

To tredjedeler av alle lavinntektsland kan få store gjeldsproblemer i fremtiden.

I gjennomsnitt så vil gjeldsbetalingene for de fattigste landene kunne øke med mellom 85 og 250 prosent over det neste tiåret, men dagens lånefest trenger ikke å føre til en ny bølge med gjeldskriser, hvis man tar grep nå for å sikre mer ansvarlig utlån.

Hva skal til for å hindre nye gjeldskriser?

For det første må mer bistand gis som gavebistand, og ikke som lån. For det andre bør alle utlånere ta i bruk FNs retningslinjer for ansvarlig utlån og låneopptak. Et viktig krav fra aktivister i Sør, som vår partnerorganisasjon Afrodad, er at man må sikre åpenhet i prosessen ved låneopptak, slik at media og sivilsamfunn kan holde regjeringen til ansvar for lån som blir tatt opp på vegne av folket. En måte å gjøre det på er at alle lånekontrakter må gjøres offentlig tilgjengelig før de undertegnes, og at kontrakter må godkjennes av landets folkevalgte. Utlånere kan bidra her ved å gjøre kontraktene offentlige og ved å kreve parlamentets godkjenning av låneavtaler.

For det tredje, så fungerer dagens system for å håndtere gjeldskriser på en måte som gir privat sektor insentiver til å låne ut på et uforsvarlig vis. IMF og andre utlånerinstitusjoner låner penger til land i gjeldskrise for å redde de opprinnelige uansvarlige utlånerne, mens landet blir enda mer gjeldstynget. Når det mye senere i prosessen til slutt blir enighet om å gi gjeldsslette, som gjennom HIPC-initiativet, er det offentlig sektor som må ta regningen.

Vi trenger en rettferdig og åpen gjeldsslettemekanisme som er helt uavhengig av både utlånere og låntakere, og

som kan inkludere alle utlånere. Dette vil gi insentiver til privat sektor for å bli mer ansvarlige utlånere, som både vil redusere antallet fremtidige gjeldskriser, og beskytte offentlig sektor fra kostnadene ved flere redningspakker.

I september 2014 stemte FNs Generalforsamling for å etablere et rettslig rammeverk for å restrukturere gjeld, og forslaget ble vedtatt med 124 stemmer for og 11 stemmer mot. Norge var et av 41 land som stemte blankt. Dette er et stort steg fremover, som betyr at det nå pågår en prosess i FN for å etablere en slik gjeldsslettemekanisme. Det var svært beklagelig at 11 land, inkludert den britiske regjeringen, forsøkte å blokkere denne prosessen. Alle stater bør nå delta konstruktivt i prosessen for å etablere en rettferdig, åpen og uavhengig mekanisme for å løse statlige gjeldskriser.

Gjeldskriser er ikke unngåelige. Mellom 1945 og 1971 hadde man gode reguleringer på plass for hvordan pengestrømmer kunne bevege seg mellom land, som forhindret kriser. Etter at reguleringene ble fjernet på 1970-tallet har det vært en stor økning i antallet finans- og gjeldskriser. Det er mulig å regulere utlån for å sette en stopper for spiralen av kriser. Men hvis vi skal hindre tragedien det vil være med en ny bølge av gjeldskriser i utviklingsland, må det handles nå.

Oversatt av Maria Dyveke Styve.

Zambias gjeldsbyrde

en snirklete vei mot vekst og utvikling

Tekst: Geoffrey Chongo

Fra Jesuit Center for Theological Reflection i Zambia

Gjeld versus helse

Muligheten til å kunne ta opp lån er svært viktig for de fleste land, og økte midler inn i statskassen kan bidra til økonomisk vekst og utvikling. Dessverre er det ikke dette tilfelle for alle land. Ta Zambia for eksempel, et land som var svært avhengig av inntekter fra kobbersalg. Da kobberprisene kollapset på midten av 70-tallet måtte myndighetene ta opp lån for å dekke inn tapet fra redusert eksport, og gjeldsbyrden vokste til svimlende 7 milliarder dollar, tilsvarende 100% av landets BNP.

Zambia fortsatte å ha en høy gjeldsbyrde gjennom 80- og 90-tallet, og i 2000 brukte zambiske myndigheter mer enn 1,5 millioner dollar på gjeldsnedbetalinger, noe som tilsvarte mer enn hele helsebudsjettet samme år. Denne skjeve fordelingen på statsbudsjettet fikk alvorlige konsekvenser, og kvaliteten på sosiale tjenester som helse og utdanning ble verre og verre. Tilstanden var ikke unik for Zambia, en rekke utviklingsland befant seg i samme situasjon: Store deler av budsjettet gikk til å betale ned på lån til rike kreditorer, og en stadig minkende andel gikk til sosial sektor.

Den globale gjeldsslettekampanjen Jubilee arbeidet i en årrekke for gjeldsslette for de fattigste, mest gjeldstyngede landene. I år 2000 resulterte kampanjen i gjeldsslette fra långiverland, og i 2005 i gjeldsslette gjennom de multilaterale finansinstitusjonene. I 2005 ble mer enn 90 % av Zambias gjeld på 7,1 milliarder dollar slettet. ►

Rykker opp

Gjeldssletten ga økonomisk handlingsrom for zambiske myndigheter: Umiddelbart etter gjeldssletten ble 100 000 pasienter satt på antiretrovirale medisiner og myndighetene fjernet egenandelen på primære helse- og utdanningstilbud. Flere andre faktorer førte også til en økonomisk oppgang i Zambia: Det nye økonomiske handlingsrommet etter gjeldssletten førte til økte investeringer i sosial sektor, mens høyere kobberpriser på det internasjonale markedet, og en stabil makroøkonomisk situasjon har ført til en økonomisk vekst på gjennomsnittlig 6 % årlig de siste ti årene. Som følge av jevn og god økonomisk vekst omklassifiserte Verdensbanken Zambia fra et lavinntektsland til et lavere mellominntektsland i 2012.

På grunn av vedvarende økonomisk vekst og et lavere gjelds nivå har Zambia vært i stand til å tiltrekke seg nye lån igjen. Siden 2005, da gjelden ble redusert fra 7,1 milliarder dollar til 900 millioner dollar, har myndighetene tatt opp store lån, noe som har ført til en gjeldsbyrde på om lag 4,7 milliarder dollar i 2014.

Det er viktig å merke seg at sammensetningen av Zambias gjeld har endret seg fra konsesjonelle til ikke-konsesjonelle lån. Det betyr at landet pleide å få rentefrie lån med lang tilbakebetalingstid på 30-40 år, og en periode på 5-10 år der det ikke er forventet at man gjør nedbetalinger på lånet. De siste årene har zambiske myndigheter lånt nesten 2 milliarder dollar på det internasjonale obligasjonsmarkedet, der disse gode betingelsene ikke gjelder. Slike ikke-konsesjonelle lån har en kortere tilbakebetalingsperiode og høyere renter, og hvis ikke slike lån anvendes riktig kan de bli en ny gjeldsfelle for Zambia.

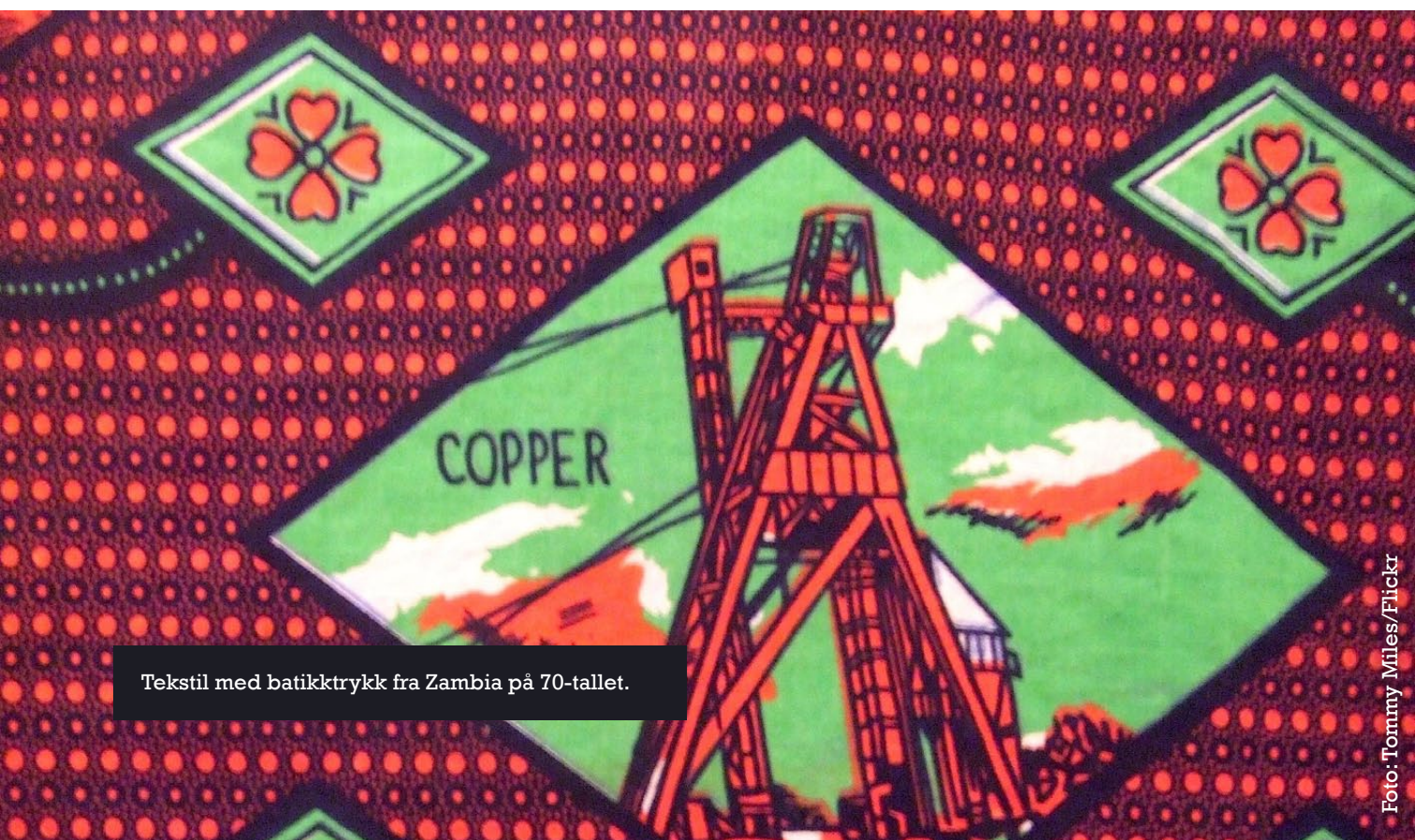
Bort fra lånefinansiering

Jesuit Center for Theological Reflection (JCTR) i Zambia jobber for at regjeringen skal styrke den nasjonale ressursmobiliseringen i den voksende økonomien. Nasjonal ressursmobilisering handler om å skaffe inntekter fra nasjonale ressurser, og å fordele disse ressursene slik at de fører til gode, utviklingsfremmende investeringer. Myndighetene har ansvar for innkreving og anvendelse av skatter og andre former for offentlige inntekter. JCTR arbeider for at myndighetene skal øke nasjonal ressursmobilisering fremfor å ta opp nye, dyre lån. Mens den zambiske økonomien har vokst raskt har skatteinntektene holdt seg på et lavt nivå, med et skattenivå på under 20% av BNP. For at regjeringen skal være i stand til å betale tilbake lånene må de investeres i prosjekter med høy økonomisk avkastning.

Nye definisjoner

Med Zambias omklassifiserte økonomiske status får ikke lenger myndighetene tilgang på konsesjonelle lån og bistand. Dette er en ulempe for et land der fattigdomsnivået fortsatt er høyt til tross for vedvarende økonomisk vekst. Men enn 60 % av den zambiske befolkningen lever under fattigdomsgrensen på 2,25 dollar dagen. Verdensbanken bør derfor bruke andre indikatorer enn økonomisk vekst, slik som fattigdom og arbeidsledighet for å omklassifisere Zambias økonomiske status. Økonomisk vekst alene fører ikke til fattigdomsreduksjon i land der store deler av økonomien er eid av utenlandske selskaper, og det ikke finnes sterke mekanismer for omfordeling.

Oversatt av Gina Ekholt.

Tekstil med batiktrykk fra Zambia på 70-tallet.

Sårbare øystater trenger gjeldslette for å betale for klimaendringer

Foto: Kevin Hachfield/Australian Dep. of Foreign affairs

Tekst: Gail Hurley

Spesialist på utviklingsfinansiering i UNDP og Nik Sekhran, leder for bærekraftig utvikling i UNDP

Høye gjeldsbyrder gjør at noen av de landene som er mest sårbare for klimaendringer ikke har råd til å forberede seg.

Da Samoa var vertskap for FNs tredje internasjonale konferanse om sårbare øystater (SIDS) i september i år, var hele øya dekorert med flagg fra alle øystatene i regionen og med barnetegninger av skog og livet i havet.

Utenfor både butikker og hjem kunne man se bannere hvor det sto «Velkommen» og «Det finnes håp».

Det er sjeldent at en nasjon stiller seg bak noe så hjertert som det Samoa gjorde. Det var nytt for en øystat med bare 190 000 innbyggere å skulle være vertskap for over 3000 mennesker fra hele verden. Men Samoas engasjement var også et tegn på hvor mye det er som står på spill. Klimaendringer truer ikke bare med å reversere år med fremgang i små øystater, men med å utrydde hele land og kulturer. Statsministeren i Samoa beskrev dette i avisen the Guardian i sommer, der han sa «Vi drukner.»

Sårbare øystaters behov når det gjelder klimatilpassning er blant de høyeste i verden, når man måler det som andel av den nasjonale økonomien. Som FNs utviklingsprogram (UNDP) nylig har forklart til the Guardian, er ►

kostnadene ved investeringene som må gjøres før klimaendringene slår inn for fullt rett og slett for store for små økonomier.

Sårbare øystater er de mest gjeldstyngede landene i verden når man bruker nesten et hvilket som helst mål (selv om det er viktige forskjeller mellom ulike land). I 2013 hadde sårbare øystater et gjeldsnivå på gjennomsnittlig 64,3% som andel av BNP sammenlignet med 34,4% for utviklingsland generelt. I Karibien er gjeldsnivået enda høyere, hvor offentlig gjeld som andel av BNP var på over 80% i 2013.

Med små befolkninger og begrenset politisk innflytelse ligger som regel ikke små øystater høyt på større og rikere lands agenda. Mindre enn 3% av OECD-givernes bistand går til SIDS-land, og disse landenes andel av bistand har jevnt blitt redusert de siste årene. Bistanden som gis er også svært konsentrert i kun noen få land, som for eksempel Haiti, Solomon øyene og Øst-Timor. Sør-sør samarbeid har økt, og Kina har blitt den største finansielle bidragsyteren i Karibien og Stillehavsregionen, men finansieringsgapene er fortsatt store.

SIDS-land er også på mange måter suksesshistorier. Barbados og Seychellene har høye per capita inntekter, og flere scorer høyt på UNDPs Human Development Index, inkludert Bahamas, Fiji, Mauritius og Trinidad og Tobago. Baksiden av medaljen er at disse landene derfor ikke har tilgang på såkalt «myke» finansieringsordninger (lån som gis med rentesatser som er lavere enn markedsrenten). Mange SIDS-land er derfor avhengige av private finansieringskilder for å kunne dekke underskudd og for å investere i utvikling. Slike finansieringskilder er dyrere, mer kortsiktige og flyktige, og skaper ikke nødvendigvis reel bærekraftig utvikling.

Mange SIDS-land opplever i økende grad ekstremvær, med alvorlige negative konsekvenser for utvikling og høye gjenoppbyggingskostnader. Da orkanen Ivan herjet i 2004 resulterte skadene i et tap på over 200% av BNP på Grenada, og samme år ble deler av Maldivene nesten lagt helt under vann under tsunamien på Det indiske hav. Det er et desperat behov for klimamidler, samtidig som det er utrolig komplekst å få tilgang på disse. Betingelsene blir dermed lagt for den

SIDS står for Small Island Developing States
HIPC står for Heavily Indebted Poor Countries

Gjeldsbytte (debt swap) betyr at et land får gjeldsslette i bytte mot at de frigitte midlene brukes på et spesifikt formål.

«perfekte stormen», i form av høye offentlige gjeldsbyrder. Så hva kan gjøres? UNDP arbeider med partnere fra hele verden for å skape oppmerksomhet om dette, og for å finne konstruktive løsninger.

Vi mener at for noen land er det behov for omfattende gjeldsslette for å sikre bærekraftige gjeldsbyrder. Detaljene for hvordan et slikt gjeldssletteprogram bør se ut må fortsatt utarbeides, men vi kan lære mye av gjeldssletteprogrammet HIPC, som nylig ga gjeldsslette til noen av verdens fattigste land. Gjeldsbytte for klimatilpasning kan være nyttig for noen SIDS-land for å kunne bruke mer penger på uvurderlige felt som for eksempel bevaring av marine områder. Selvfølgelig må gjeldsslette komme i tillegg til bistand og ikke ta fra ressurser som er tilgjengelige for andre utviklingsland.

Vi mener også at man må revurdere reglene for å få tilgang på myke finansieringskilder. Vi stiller spørsmål ved om det er riktig at land som er uforholdsmessig utsatt for ekstremvær og klimaendringer skal måtte være avhengige av dyrere og mer ustabile finansieringskilder. Burde vi ikke også ta et lands sårbarheter med i vurderingen? Hvis ja, hvordan?

Det er også viktig å tenke på hvordan det internasjonale samfunnet kan gjøre tilgangen på klimafinansiering enklere i fremtiden, slik at små land (i tillegg til de fattigste) ikke blir overveldet. Finnes det innovative finansielle produkter og tjenester som kan være nyttige og gjøres tilgjengelige for SIDS-land?

I forkant av den tredje Finansiering for utvikling-konferansen i Addis Ababa i juli 2015, vil vi jobbe sammen med andre partnere, som OECD, Caricom, sekretariatet for Pacific Island Forum og Commonwealth-sekretariatet for å se på hvordan vi kan forbedre dagens arkitektur for utviklingsfinansiering for små øystater. Vi tar varmt i mot innspill fra andre interesserte og vil sammen utforske alle alternativene som ligger på bordet. Som stolte forvaltere av noen av verdens mest dyrebare naturressurser, havene våre (og mer), angår skjebnen til sårbare øystater oss alle.

Oversatt av Maria Dyveke Styve

Mål uten mening?

Tekst: Maria Dyveke Styve
Politisk rådgiver i SLUG

I 2015 skal verdenssamfunnet bli enige om nye utviklingsmål. Men hvor lurt var det egentlig å ha tusenårsmålene? Vi har snakket med Ingrid Harvold Kvangraven, som skriver doktorgrad i økonomi ved New School i New York.

De åtte tusenårsmålene går blant annet ut på å halvere ekstrem fattigdom, sikre at alle barn fullfører grunnskole og reversere utbredelsen av HIV/AIDS innen 2015. De siste 14 årene har FNs medlemsland vært forent i et felles arbeid for utvikling, og målene har stått høyt på den internasjonale agendaen. Man kan se fellestrekk fra en rekke lands utviklingsstrategier, der tusenårsmålene er lagt inn som målbare indikatorer for utvikling. Dette har vært til glede for donorer og multilaterale organisasjoner som er opptatt av å få konkret uttelling for prosjektene de har investert. Men er effekten av Tusenårsmålene så god som forkjemperne vil ha det til? ►

«Dessverre er den direkte effekten av Tusenårsmålene vanskelig å måle,» sier Ingrid Harvold Kvangraven, doktorgradsstipendiat i økonomi ved New School i New York.

«Det er en problematisk antagelse at den positive utviklingen vi har sett siden 2000 har funnet sted på grunn av målene. Det er en rekke andre faktorer som bidrar til fattigdomsbekjempelse enn den snevre forståelsen av utvikling som målene har.»

Kvangraven jobber for tiden med en artikkel som problematiserer verdenssamfunnets omfattende fokus på globale mål uten at man har hatt en grundigere debatt om hensikten med slike mål og de både positive og negative effektene slike mål kan ha. Hun er bekymret for at verdenssamfunnet ikke tar tak i de strukturelle årsakene til fattigdom, men i stedet bekjemper symptomene på urettferdigheter som illegitime gjeldsbyrder, skjeve handelsforhold og ulovlig kapitalflukt.

«En studie av effekten av hvert av tusenårsmålene har vist at man fokuserer på det som er lettest å måle og konkretisere. Det har ført til at man i hovedsak har jobbet for å dekke grunnleggende behov, heller enn å ta tak i strukturelle utfordringer for å skape arbeidsplasser og redusere ulikhet,» sier Kvangraven.

For utviklingsteoretikere er historien velkjent: På 1990-tallet begynte man å se utvikling som en prosess som krevde endringer i maktforhold og de økonomiske, sosiale og politiske strukturene. Menneskerettighetene sto i fokus, og «empowerment» var det nye buzz-ordet. Kvangraven mener

at i arbeidet med tusenårsmålene ble denne brede tilnærmingen til utvikling redusert til at utvikling var det samme som å dekke grunnleggende behov.

«Med et slikt syn på utvikling blir mennesker i utviklingsland også implisitt forstått som passive aktører som vi – donormiljøet – må hjelpe. Dette har ført til at tiltak i mange tilfeller har blitt begrenset til snevre indikatorer som malarianett og antall barn i skolen, istedenfor mer langsiktige og helhetlige tilnærminger for å styrke helse- og utdannings-systemer,» sier hun.

Kvangraven skulle ønske at FNs medlemsland benyttet sjansen i arbeidet med nye bærekraftige mål til å ta et oppgjør med den snevre forståelsen av utvikling som har preget tusenårsmålene. Er vi nødt til å stille oss spørsmålet om globale mål faktisk fungerer?

«Det er ikke nødvendigvis negativt å sette seg globale mål, men man bør være tydelig på hva man faktisk forsøker å oppnå med dem. Slike mål bør i det minste se utvikling som en større prosess som er bredere enn kvantitative mål for å dekke grunnleggende behov. Til tross for at man nå arbeider med nye utviklingsmål er det ingen som har tatt denne diskusjonen.»

1: Sakiko Fukuda-Parr, Alicia Ely Yamin and Joshua Greenstein, «Synthesis Paper – The Power of Numbers: A Critical Review of MDG Targets for Human Development and Human Rights,» FXB Working Paper, May 2013. Se http://fxb.harvard.edu/wp-content/uploads/sites/5/2013/09/Synthesis-paper-PoN_Final1.pdf

SLUG feiret 20-års jubileum

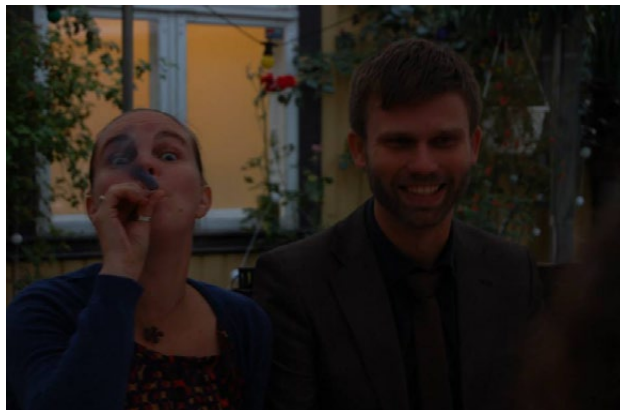
Fredag 29. august 2014 feiret SLUG 20-års jubileum med gode gamle venner. Her får du et lite utvalg av bilder fra feiringen!

Foto: Maria Dyveke Styve

SLUG

Nettverk for rettferdig gjeldspolitik

Kontakt oss på slug@slettgjelda.no. Du kan også støtte SLUG økonomisk – bli støtte-medlem selv eller gi bort støttelemskap til noen i gave. Les mer om støttelemskap på www.slug.no/gjeldssletter

Gjennom å bli gjeldssletter er du med og støtter SLUGs arbeid for en mer rettferdig verden. En rettferdig verden kan ikke oppnås uten å forandre på strukturene som skaper urettferdigheten.

Siden 1994 har SLUG, sammen med sine 48 tilsluttede organisasjoner, fått Norge til å være en aktiv pådriver for gjeldsslette og nå i senere tid slette av illegitim gjeld. Gjelda etter skipseksporkampanjen på slutten av 70-tallet ble endelig slettet i 2006 av Erik Solheim. «Det hadde aldri gått uten dere,» sa han på pressekonferansen til SLUG og resten av gjeldsbevegelsen.

Det aller meste av SLUGs arbeid blir gjennomført av frivillige, og vi får gjort mye med knappe økonomiske ressurser. Hver eneste krone som kommer inn vil bidra til å styrke det politiske arbeidet vårt.

SLUG er en nettverksorganisasjon med 48 tilsluttede organisasjoner. Aktivister og støttespillere sprer informasjon til opinion og beslutningstakere, og arbeider opp mot regjering og storting for å sette gjeld på dagsorden. SLUG spiller en viktig rolle også internasjonalt, som en del av den globale gjeldsbevegelsen.

SLUGs krav

Utgangspunktet for SLUGs arbeid er følgende krav og prinsipper, støttet av de tilsluttede organisasjonene:

1. Umiddelbar sletting av all illegitim gjeld, og all gjeld som ikke kan betjenes uten at det går på bekostning av grunnleggende menneskerettigheter.
2. At gjeldsslette og nye lån ikke betinges av kondisjonaliteter som undergraver demokratiske prosesser.
3. At alle typer utlån underlegges retningslinjer for ansvarlig finansiering.

Kravene må gjennomføres etter følgende prinsipper:

- Sletting av gjeld skal ikke redusere bistanden.
- Hensikten med gjeldsslette er fattigdomsbekjempelse, samfunnsutvikling og å styrke demokrati og selvbestemmelse i land i Sør. Det må være åpenhet og innsyn rundt bruken av midlene.
- Gjeldssletting må sees i sammenheng med større strukturelle og institusjonelle endringer på globalt nivå som skaper jevnere maktforhold mellom nord og sør, samt forhindrer nye gjeldskriser.
- Det er to parter i enhver låneavtale. Tvister om tilbakebetaling skal løses av en nøytral tredjepart.

Medlemsorganisasjoner: Alternativt nettverk, Arbeidernes Ungdomsfylking, ATTAC, Caritas Norge, Changemaker, Delta Internasjonalt, Det Norske Misjonsselskap, Det Norske Misjonsselskaps Ungdom, Europeisk Ungdom, Fagforbundet, Fellesrådet for Afrika, Foreningen for internasjonale vann- og skogstudier (FIVAS), FORUT, Framtiden i våre hender, Internasjonal kvinnelig for fred og frihet (IKFF), KFUK-KFUM Global, Kirkens Nødhjelp, KRFU, Kvekerne, Kvinnefronten, Korsvei, Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG), Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Miljøpartiet De Grønne, Natur og ungdom, Networkers South North, Norges KFUK/KFUM, Norges kristelige studentforbund, Global Info i Norges Kristne Råd, Norges unge katolikker, Norsk Folkehjelp, Norsk Misjons Bistandsnemnd, Norsk sykepleierforbund, Norsk Tjenestemannslag, Norges Katolske Kvinneforbund, Operasjon Dagsverk, Plan, PRESS, Redd barna, Rød ungdom, SAIH, Senterungdommen, Studieforbundet Solidaritet, Sosialistisk ungdom, Spire, U-landsforeningen Svalene, Utdanningsforbundet, Utviklingsfondet

FOTO: NASA

FOTO: SLUG

SLUG / Nettverk for
rettferdig
gjeldspolitikk

**Utgitt av SLUG - Nettverk for
rettferdig gjeldspolitikk**

Akersveien 20 A,
0177 Oslo
slug@slettgjelda.no
www.slug.no

Gjeldsbrevet kommer ut to ganger
i året på slug.no – Ta kontakt med
slug@slettgjelda.no hvis du ønsker
å abonnere.

Redaktør: Gina Ekholt
Layout og design: Christer M.L.
Bendixen, fortelle.no

Bladet er blitt til med midler fra
Norad.

Innholdet i artiklene reflekterer
forfatterens syn og er ikke
nødvendigvis representativt for
SLUG eller SLUGs tilsluttede
organisasjoner.

Forsidebilde: Istockphoto